

В. О. Ляховець

молодший науковий співробітник, аспірант кафедри менеджменту біоресурсів і природокористування, Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль, Україна, taknad000@mail.ru

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЯЛОВИЧИНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА СВІТОВІ РИНКИ

Охарактеризовано головні аспекти регулювання ринку яловичини на інноваційній основі. Встановлено, що за сучасних умов інтеграції України особливої актуальності набуває проблема створення дієвого механізму регулювання ринку з метою підвищення ефективності його функціонування і розвитку. Обґрунтовано необхідність формування цілісного механізму координування, заснованого на державному контролі та визначено заходи щодо державної підтримки розвитку ринку яловичини. Запропоновано алгоритм митного режиму, який дозволить сформувати економічні зв'язки у сфері переробки яловичини на території України.

Ключові слова: ринок яловичини; регулювання ринку; державна підтримка; економічний механізм; саморегулювання ринку.

Рис. 2. Бібліогр.: 6 назв.

V. O. Liahovets

Postgraduate of the Department of Bio resources and Environmental Management, Ternopil national economic university, Ternopil, Ukraine, taknad000@mail.ru

THE DEVELOPMENT OF THE BEEF MARKET REGULATING MECHANISM IN THE CONDITIONS OF ITS INTEGRATION INTO EUROPEAN AND THE WORLD MARKETS

The main aspects of beef market regulation are described on an innovative basis. It is established that under the current conditions of integration of Ukraine, the problem of creating an effective mechanism for market regulation in order to increase the efficiency of its functioning and development becomes a special urgency. The necessity of forming a coherent mechanism of coordination based on state control and the measures on state support for the development of the beef market has been substantiated. The algorithm of the customs regime, which will allow to form economic relations in the field of processing beef in the territory of Ukraine, is proposed.

Key words: beef market; market regulation; state support; economic mechanism; market self-regulation.

Fig. 2. Ref.: 6 titles.

Постановка проблеми. Сучасні механізми розвитку, що впроваджуються на аграрних ринках, збільшення впливу зовнішніх факторів на їх функціонування, певна структурна перебудова національного господарства, інші процеси функціонування агропромислового комплексу потребують більш активного використання нових методів дослідження, якісних підходів до впровадження та оцінки ефективності економічного механізму регулювання розвитку ринку яловичини як з боку держави, так і з боку інших учасників цього процесу.

Рівень розвитку ринку яловичини має опосередкований вплив на розвиток аграрного ринку та національної економіки в цілому, а також гарантування продовольчої безпеки України. Тому поточна кон'юнктура ринку яловичини постійно перебуває під контролем органів державного управління. Вдосконалення механізмів координації і управління ринком яловичини на сучасному етапі розвитку має охоплювати методи такого дослідження, які б ґрунтувалися на системному підході до вивчення ринку яловичини як багатогранної економічної системи, котрій властиві рух, розвиток, а також суперечності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема регулювання та координації ринку яловичини посідає визначальне місце у наукових дослідженнях як українських, так і зарубіжних науковців. Вагомий внесок в дослідження механізмів регулювання ринку

яловичини зробили М. В. Місюк, Ю. Я. Лузан, Т. Г. Маренич, М. А. Латинін, О. І. Кондратюк, П. С. Березівський. Проте нині неможливо однозначно стверджувати, що проблеми регулювання та контролю ринку яловичини одержали повне обґрунтування і практичне вирішення. Стосовно вищевказаної проблематики існує великий спектр дослідницьких результатів, що потребують наукового вивчення.

Мета дослідження. Охарактеризувати сучасні механізми координування та організації регулювання ринку яловичини та формулювання його конкурентних переваг на світовому ринку в умовах глобалізаційних викликів. Вказати роль інтеграційних зв'язків сільського господарства і сфери переробки продукції. Обґрунтувати напрямки вдосконалення державного регулювання ринку яловичини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державне регулювання ринку яловичини у розвинених країнах — це складний механізм, що включає в себе методи та інструменти регулювання, а також визначає організаційно-економічні відносини операторів ринку та стимулює конкуренцію між виробниками з метою формування конкурентних переваг на світових ринках в умовах глобалізаційних викликів [1].

Реалізацію механізмів координації можна здійснити у три етапи. На початку першого етапу впровадження програми потрібно передбачити сукупність заходів, що спрямовані на її розвиток — група «піднесення». При такому комплексі заходів «піднесення» буде зосереджене на таких ключових напрямках:

а) надання повної державної підтримки усім виробникам у створенні повних виробничих потужностей, які повинні бути зорієнтованими на мінімізацію затрат на кожному етапі виробництва без надмірного залучення інтенсивних технологій, що здатні негативно вплинути на безпеку і якість продукції;

б) сприяння розбудові, реформуванню та модернізації інфраструктури потужностей з переробки продукції, підтримання маркетингового середовища на всіх етапах розвитку.

Другий етап буде включати в себе сукупність заходів «пристосування», зорієнтований:

а) на здійснення постійного моніторингу і аналізу ситуації на світових та вітчизняному ринках на рівні контролюючого державного органу, що відповідальний за здійснення аграрної політики, ціллю якої є вжиття заходів стосовно певної ситуації з метою використання позитивних тенденцій і мінімізації негативних наслідків;

б) узгодження двосторонніх міжнародних економічних зв'язків із країнами, які можуть бути перспективними ринками просування вітчизняної яловичини і телятини, з метою поступового зниження технічних бар'єрів у торгівлі із ними;

в) запровадження національних стандартів, що будуть відповідати усім елементам безпеки і якості продукції, спираючись на міжнародні вимоги з метою спрощення додаткової сертифікації української продукції на світових ринках.

Комплекс заходів «контроль і підтримка» на останньому етапі передбачає:

а) розробку і запровадження нової нормативно-правової бази зорієнтованої на забезпечення майбутньої макроекономічної стабільності, з метою мінімізації витрат у період впровадження нового економічного механізму розвитку ринку яловичини і адаптації до змін, зумовлених реалізацією заходів «піднесення» і «пристосування»;

б) коригування заходів підтримки в залежності від варіацій кон'юнктури зовнішніх ринків, а також змін виробництва у національному господарстві;

в) підтримку дії інструментів, запроваджених на початкових етапах з метою усунення «відмивання» обігових коштів підприємств-виробників під час подорожчання деяких фінансових ресурсів, що зосереджені на розвиток ринку — в першу чергу це стосується пільгових кредитів, залучених на довгостроковий термін;

г) удосконалення інноваційної інфраструктури, створення департаменту, який буде слідкувати і вивчати ринок в оперативному порядку задля швидкого реагування на надходження інформації від учасників ринку.

Становлення і розвиток ринку яловичини провідних країн свідчить про те, що стабільність внутрішнього та зовнішнього ринку можливі за умови наявності ефективної державної підтримки даного сектору, а також раціонального використання потенційних ресурсів в кожній країні [2].

Державне регулювання розвитку ринку яловичини повинно включати наступні заходи: розробка та затвердження законодавчої бази правового регламенту економічних відносин на ринку; створення організаційно-нормативної бази регламентації інноваційного економічного механізму; впровадження механізму контролю за якістю продукції; забезпечення правових відносин між усіма учасниками ринку; комплексна система контролю за експортом та імпортом; стимулювання виробництва; ефективна система оподаткування.

Не звертаючи увагу на те, що в більшості країн з ринковою економікою досить розповсюджено використовують методи державного регулювання у системі національної економіки, але, якщо розглянути сферу міжгосподарських відносин і прийняття управлінських рішень, то ключовими моментами є ринкові чинники, впровадження яких формує сучасну інноваційну систему ринкового саморегулювання.

Ринкове саморегулювання розвитку ринку яловичини формується у процесі становлення та еволюції ринку як певної нової інституції, що показує взаємодію економічних агентів. Сучасні економічні відносини на ринку функціонують на основі законів конкуренції, балансування попиту і пропозиції та товарно-грошових потоків, а взаємодія агентів реалізується через структурний механізм відносного ціноутворення.

Як свідчить господарська діяльність, вітчизняні товаровиробники яловичини у ринкових умовах є неконкурентоспроможними, що на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Це зумовлює об'єктивну необхідність державного регулювання та відповідної підтримки агентів ринку [3]. З огляду на це, нами запропоновано схему державної підтримки ринку яловичини (рисунок 1).

Ідеологія державного регулювання та контролю ринку яловичини України лежить в сфері продовольчої безпеки держави. Створення нових організаційно-економічних відносин дозволить національній економіці проводити єдину державну політику на внутрішньому ринку яловичини, поповнити внутрішній ринок споживання даного виду продукції, забезпечити виробників усіма ресурсами, необхідними для нарощення виробництва, залучити необхідні інвестиції для відновлення та розвитку інфраструктури ринку.

Рисунок 1. — Обґрунтування заходів державної підтримки ринку яловичини

У виробництві продукції яловичини слід створювати корпорації, холдинги, асоціації на базі фермерських господарств. До них можуть входити підприємства з відтворення чисельності великої рогатої худоби; організації з переробки та зберігання продукції; фінансові установи, готові фінансувати господарську діяльність; селекційні інститути тощо.

Цілями формування інтеграційних процесів та удосконалення відносин на ринку яловичини є:

- збереження виробничого потенціалу із поступовою модернізацією матеріально-технічного устаткування;
- відновлення територіального розподілу сталих зон розвитку ринку;
- фінансова підтримка та допомога усім учасникам інтеграційного об'єднання;
- зміцнення фінансової стійкості підприємств на ринку;
- збільшення прибутків аграрних підприємств, які беруть участь в інтеграційному об'єднанні, з метою збільшення вартості самого підприємства;
- проведення спільної маркетингової політики;
- науково-дослідні роботи у сфері виробництва і переробки продукції великої рогатої худоби.

Економічна діяльність інтеграційних об'єднань у Тернопільській області могла б забезпечувати близько 75% валового виробництва продукції яловичини в області. Полягає вона в тому, що можна створити асоціацію переробних підприємств, до якої входитимуть підприємства, які відтворюють чисельність великої рогатої худоби. Завданням цієї організаційної структури буде забезпечення функціональної стабільності сировинної бази ринку яловичини області шляхом збільшення обсягів виробництва на основі впровадження нового економічного механізму, а також вивчення внутрішньої та зовнішньої кон'юнктури ринку.

Державне регулювання інтеграційних процесів досліджуваного ринку – це взаємоузгоджений комплекс заходів, що здійснюються державою для забезпечення високої ефективності функціонування ринку яловичини, а також досягнення стійкого економічного зв'язку між суб'єктами і секторами досліджуваного ринку. Слід зазначити, що трансформація політики інтеграції з пасивної форми в активну передбачає реалізацію пріоритету економічних інтересів держави, як носія інтересів суспільства, а не суб'єктів, наділених ринковою владою [4].

На сучасному етапі інтеграції вітчизняного ринку яловичини в європейській і світовий ринок, Україна може розглядати це як точку відліку, оскільки, швидше за все, в найближчому майбутньому країні ЄС залишаться найбільш вимогливими до стандартів безпеки, а також основним конкурентоспроможним ринком з огляду на цінові аспекти. Така ситуація має місце тому, що деякі великі експортери яловичини, наприклад, Бразилія і Австралія шукають вигідні ринки збуту в ЄС. Однак, світові тенденції попиту і пропозиції на продукцію яловичини є оптимістичними на рахунок зростання світових цін на яловичину в наступному десятиріччі [5].

З огляду на це, Україні доцільно взяти напрямом на виконання європейських стандартів якості переробки продукції та запропонувати свої послуги у даному аспекті (рисунки 2).

Вітчизняний м'ясний експорт наразі є невеликим відносно потенційних можливостей розвитку з огляду на розмір ринку ЄС, де панує жорстка конкуренція з боку зарубіжних країн. Нині єдиною перевагою України є те, що Євросоюз хоче оперативного контролювати якісну і безпечну продукцію великої рогатої худоби, цьому сприяє близькість нашої країни до найбільших центрів споживання яловичини в Європі. Все це потенційно залишає Україну конкурентоздатною [6].

Відповідно до запропонованого алгоритму потрібно створити спеціальні підприємства, які будуть займатися переробкою закордонної яловичини. Ціллю даних підприємств буде прийняття та переробка закордонної чи нашої яловичини з метою отримання доходів. Суб'єктами, що постачатимуть продукт виступатимуть резиденти та нерезиденти України, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, а також мають домовленості з іншими країнами.

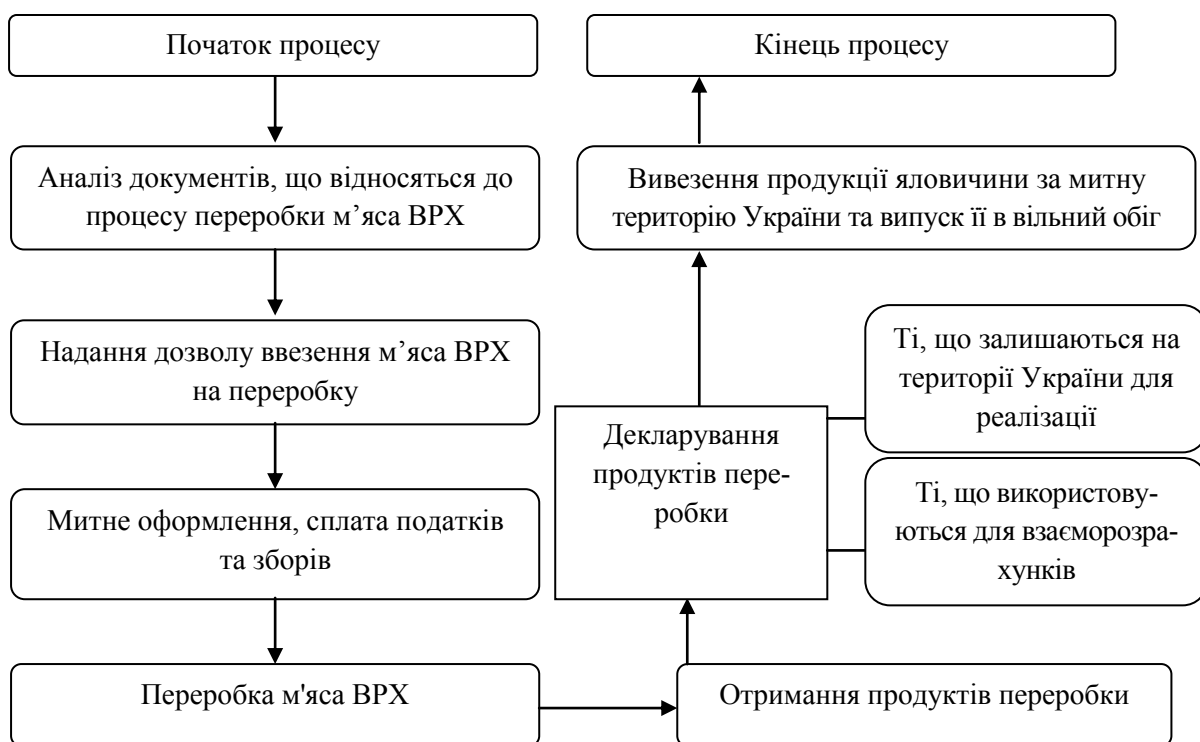

Рисунок 2. — Алгоритм митного режиму переробки яловичини на території України

До переваг таких нововведень в умовах глобалізаційних викликів належать: відсутність заходів нетарифного регулювання; спрощена процедура контролю за режимом переробки на митній території України; дозволи можуть отримуватися на підставі двохсторонньої домовленості між країнами; контроль за переробкою можна здійснювати оперативно.

Якщо вітчизняні товаровиробники продукції працюватимуть у зазначеному напрямку та забезпечать дотримання європейських стандартів якості яловичини, тоді, найвірогідніше, не виникатиме додаткових перешкод для виходу на інші світові ринки даної продукції.

Висновки. Розробка та впровадження вказаного комплексу заходів дасть змогу змінити економічні напрямки державної політики з підтримки нерентабельного виробництва на сприяння максимальному зниженню затрат на усіх етапах виробництва яловичини та просування української продукції на світові ринки. Кінцевою метою реформування є отримання абсолютно нового ринку яловичини, який зможе конкурувати з міжнародними ринками і бути важливою ланкою національного господарства країни.

Можливість впровадження нового механізму регулювання ринку яловичини дасть поштовх для відродження цілої галузі національного скотарства в Україні. Механізм регулювання повинен базуватися на комплексному та інноваційному підходах, а також передбачати вирішення завдань підвищення інвестиційно-привабливого клімату ринку, оновлення його інфраструктури, будівництва, реконструкції та модернізації виробничих підприємств, освоєння нових ресурсозберігаючих технологій виробництва й переробки яловичини, екологічно безпечної утилізації відходів з формуванням режиму максимального сприяння для виходу української продукції на світові ринки.

Список цитованих джерел

1. Місюк, М. В. Ринок продукції скотарства : монографія / М. В. Місюк. — Київ : ННЦ ІАЕ, 2012. — С. 175.
2. Березівський, П. С. Ефективність виробництва і формування ринку продукції скотарства в Карпатському регіоні / П. С. Березівський. — Львів : Укр. технології, 1998. — 248 с.

3. *Кондратюк, О. І.* Розвиток сільського господарства України в умовах продовольчої кризи / О. І. Кондратюк // Економіка АПК. — 2012. — № 1. — С. 143.
4. *Латинін, М. А.* Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання : монографія / М. А. Латинін. — Харків : Вид-во Харків. НАДУ «Магістр», 2006. — С. 58.
5. *Маренич, Т. Г.* Трансформаційна динаміка та механізми економічного регулювання агроформувань (питання теорії, методології, практики) : монографія / Т. Г. Маренич. — Київ : ННЦ ІАЕ, 2005. — С. 365.
6. *Лузан, Ю. Я.* Розвиток державної підтримки аграрного сектору України в умовах членства в СОТ / Ю. Я. Лузан // Облік і фінанси АПК. — 2008. — № 3. — С. 7.

Поступила в редакцію 04.02.2018